

*Предшколска установа "Мајски цвет"
Велико Градиште*

Предшколски програм

САДРЖАЈ:

1. Уводне напомене	3
2. Лична карта Предшколске установе "Мајски цвет"	5
2.1. Услови рада	5
2.2. Организација васпитно-образовног рада.....	7
2.3. Језик на којем се остварује васпитно-образовни рад	7
3. Предшколска установа и њено окружење	8
4. Понуда програма и услуга	9
4.1. Програм неге и васпитања деце до три године.....	9
4.2.Програм предшколског васпитања и образовања деце од три године до укључивања у програм припреме за школу	14
4.3. Припремни предшколски програм.....	17
4.4. Посебни програми у установи	20
4.5. Специјализовани програми у установи, програми посебних области васпитно – образовног рада.....	21
4.6. Други програми и облици рада у Установи, пригодни и повремени програми	22
5. Сарадња са породицом	23
6. Сарадња са основном школом.....	25
7. Сарадња са друштвеном средином	26
8. Праћење и вредновање остваривања предшколског програма ПУ	27

Законски оквир: Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ 72/09) дефинише програм предшколске установе, развојни план установе и предшколски програм установе (чл. 70. , 49. и 71.) а чланом 41. – аутономија установе дефинисано је право установе да доноси статут, програм образовања и васпитања, развојни план, годишњи програм рада установе и правила понашања у установи.

Чланом 69. Закона о основама система образовања и васпитања дефинисано је да се програм васпитања и образовања деце доноси у складу са основама програма предшколског васпитања и образовања и посебним законом.

Предшколским програмом утврђују се циљеви, врсте, обим, облици и трајање васпитно-образовног рада.

Закон о предшколском васпитању и образовању ("Службени гласник РС" 18/10) дефинише основе програма предшколског васпитања и образовања, предшколски програм, врсте програма у оквиру предшколског програма као и посебне и специјализоване програме (чл. 15. - 26.).

На основу чл. 57. став 1. тачка 2) Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. Гласник Р.С.“ 72/2009) и чл. 38. Статута предшколске установе "Мајски цвет" Велико Градиште, који такође дефинише доношење предшколског програма наше Установе, Управни одбор на седници одржаној дана _____ доноси:

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Предшколске установе "Мајски цвет"

Велико Градиште

1. Уводне напомене

Васпитно-образовни рад са децом предшколског узраста у Великом Градишту датира још са почетка 20.века. Тридесетих година прошлог века, постојале су организације које су водиле рачуна о најмлађима. Касније се предшколско васпитање и образовање одвијало при основној школи, до осамдесетих година 20. века, када са радом почиње Дечији вртић "Мајски цвет".

Дечји вртић "Мајски цвет" из Великог Градишта основан је осамдесетих година прошлог века. На почетку радио је само у Великом Градишту, у наменски саграђеном објекту, уз потребне дидактичке материјале и друга васпитно-образовна средства 24.11.1980. године отпочео је рад Вртића. Временом се вртић просторно шири, број васпитно-образовних група расте, а самим тим и број деце обухваћене предшколским васпитањем и образовањем.

На почетку свог рада вртић је у централном објекту оформио 6 васпитних група: Лептирићи-најмлађа група (старији јаслени узраст од две до три године), Бамби (од 3 до 4 године), Пчелица Маја (од 4 до 5 година), Невен (од 4,5 до 5,5 Година), Хајди и Петар Пан (од 5,5 до 6,5 година) предшколци. Од 2001.године отворена је Бубамара још једна васпитна група, прва група мешовитог узраста (окупља малишане од 3,5 до 5,5 година).

У новембру 2010. године, започела је доградња централне установе, која је завршена 14.09.2011.године, што је омогућило отварање нових група и то групе Пинокио у којој се реализује обавезни четворочасовни припремни предшколски програм, затим група Цврчак, васпитна група мешовитог узраста(од 3 до 5 година) и група Звончица, за децу јасленог узраста(од 1 до 2 године). Данас вртић у седишту установе ради у 10 васпитно-образовних група од којих три реализују обавезни припремни предшколски програм.

Паралелно са повећањем броја деце у седишту Установе ширила се мрежа предшколских васпитно-образовних група у подручним насељима. Већ 1981.године отвара се прво подручно одељење на захтев мештана села Тополовник, касније се (1985.) отвара одељење у Мајиловцу. Деведесетих година прошлог века отварају се и друга одељења по околним местима, тако да ПУ остварује обавезни Припремни предшколски програм у 11 подручних места: Сираково, Мајиловац, Курјаче, Тополовник, Кисилјево, Затоње, Пожежено, Царевац, Десине, Средњево и Макце. Избачена задња реченица.

ПУ се данас труди да васпитно-образовним групама обезбеди што боље услове за рад, опремајући групе савременим дидактичким средствима и материјалима. Трудимо се да поштујемо потребе наших суграђана, и управо због тога се ПУ просторно проширила и на тај начин обогатила наш програм и пружила негу најмлађима (млађем јасленом узрасту).

2. Лична карта Предшколске установе "Мајски цвет"

Предшколска установа "Мајски цвет" смештена је у Великом Градишту. Поред централне установе у којој функционише десет васпитних група, установа покрива и околна сеоска насеља са 11 васпитних група распоређених у подручна одељења.

У централном објекту у Великом Градишту бораве деца јасленог узраста (од 1 до 3 године), деца узраста од 3 до 5,5 година и деца која похађају припремни предшколски програм од 5,5 до 6,5 година. За децу од 1 до 5,5 година рад је организован у оквиру целодневног боравка (10 сати дневно) док се за децу која су на припремном предшколском програму рад организује у оквиру целодневног боравка и минималног боравка у трајању од 4 сата дневно.

У подручним одељењима рад са децом се организује за децу која похађају припремни предшколски програм, и за децу млађег предшколског узраста, у трајању од 4 сата дневно, родитељима је дата могућност да уз одређену новчану надокнаду продуже боравак за још 2 сата (4+2). Избачена реченица задња.

2.1. Услови рада

Доградња установе која је завршена 2011. године, допринела је томе да се у централном објекту просторни капацитети растерете, да се испоштују нормативи и омогући свој деци да буду уписана у Установу. За разлику од претходних година, када је одређени број деце остајао на листи чекања, сада то није случај. У централном објекту, поред три нове васпитне групе које су у октобру 2011. године почеле са радом, направљена је још једна просторија, за групу мешовитог узраста (од 1 до 3 године), која није отворена.

Објекти у којима се изводе васпитно-образовне активности у подручним одељењима су углавном у склопу школских објеката, док је васпитна група у селу Пожежено смештена у просторијама Дома културе.

Васпитно-образовни процес у подручним васпитним групама се одвија у отежаним условима, велика је разуђеност подручних одељења, удаљена су од седишта установе, отежана је комуникација са васпитачима, у зимском пероиду због непроходности путева и лоших услова путовања васпитачи имају проблема да дођу на своја радна места. Проблем комуникације седишта Установе са групама на терену ублажава се комуникацијом уз помоћ службених телефона васпитача.

Табела бр. 1: Преглед наменски грађених објеката по врстама, капацитету и површини дворишта:

Редни број	Назив објекта	Број група	Капацитет	Површина објекта	Површина дворишта
1.	Вел. Градиште	10	250	1.750m ²	3.300 m ²
2.	Мајиловац	1	20	54 m ²	4.000 m ²
3.	Сираково	1	20	54 m ²	1.500 m ²
УКУПНО:		12	290	1858 m ²	8.800 m ²

Табела бр. 2:Преглед ненаменски грађених објеката-простора за децу:

Редни број	Назив објекта	Број група	Капацитет (број деце)	Површина објекта	Површина дворишта
1.	Курјаче	1	20	28 m ²	2.100 m ²
2.	Пожежено	1	20	50 m ²	/
3.	Затоње	1	20	28 m ²	2.200 m ²
4.	Кисилево	1	20	35 m ²	4.000 m ²
5.	Тополовник	1	20	54 m ²	2.500 m ²
6.	Макце	1	20	50 m ²	3.000 m ²
7.	Десине	1	20	30 m ²	2.000 m ²
8.	Царевац	1	20	30 m ²	1.000 m ²
9.	Средњево	1	20	50 m ²	1.000 m ²
УКУПНО:		9	180	355 m ²	17.800 m ²

Опремљеност централне установе је на задовољавајућем нивоу. Можемо рећи да располажемо са довољно просторија и бројем васпитних група, како би испоштовали Законске норме о броју уписане деце у васпитне групе. Све групе су опремљене квалитетним дидактичким материјалима, играчкама као и другим потребним средствима за успешно функционисање групе. Унутар централног објекта налази се пространи хол опремљен справама и играчкама за физичке активности који се користи у току целе године. Ту је и пространо двориште такође опремљено потребним справама, које наши васпитачи користе свакодневно. Наша установа располаже и библиотеком богатом, како стручном, тако и деčјом литературом која се често користи у васпитно-образовном раду. Ту су и помоћне просторије које такође доприносе квалитетном и безбедном боравку деце у нашој Предшколској установи. Од децембра 2013. године, у функцији је и сајт наше предшколске установе, www.vrticvg.edu.rs. Поред основних информација о нашој предшколској установи, на овај начин редовно информишемо родитеље о свим важним дешавањима у току године. Када је реч о опремљености подручних група, можемо рећи да је у границама оптималног. Настојимо да се дидактичка средства и играчке набављају сваке године, тако да се број дидактичких средстава полако повећава у формалном смислу. Евентуални недостатак дидактичког материјала у васпитно-образовном раду васпитачи у подручним насељима надокнађују, добровољно, сопственим дидактичким средствима и уз помоћ појединих родитеља, настојећи да се припремни предшколски програм у потпуности реализује.

Што се тиче кадра наше установе, можемо рећи да је он стручно заступљен према одговарајућим нормативима и Закону.

Табела бр. 3: Кадар наше установе:

Редни Број	Врста радних задатака	Број радника
1.	Руковођење- директор	1
2.	Стручни сарадник-педагог	1
3.	Стручни сарадник-логопед	1
4.	Стручни сарадник – психолог	0,5
5.	Секретар	1

6.	Васпитачи и мед.сестре	30
7.	Припремање хране	2
8.	Сервирање хране	1
9.	Административно-правни и финансијски послови	2
10.	Одржавање хигијене и вешер-магационер	5
11.	Технички послови и набавке	2
12.	Виши санитарни техничар	1
УКУПНО:		47,5

2.2. Организација васпитно-образовног рада

Предшколске групе у седишту установе организују целодневни боравак деце у вртићу. Радно време је од 6:00 до 17:00, а деца која похађају четворочасовни Припремни предшколски програм бораве у вртићу од 8 до 12 часова.

Основни облик рада у подручним предшколским групама је полудневни боравак који се организује сваког радног дана од 8 до 14 часова. Васпитне групе у подручним насељима имају мешовиту структуру (предшколски узраст и млађи предшколски узраст), тако да је васпитно-образовни рад комбинованог типа.Обавезни Припремни предшколски програм остварује се сваког радног дана у периоду од 8 до 12 часова осим у подручним насељима Царевац и Средњево, где се ради у поподневној смени од 11 до 17 часова. Овај програм је бесплатан за децу предшколског узраста чији су се родитељи определили за обавезан четворосатни програм. Родитељима у подручним васпитним групама је омогућено да уз одређену новчану надокнаду продуже боравак деце у вртићу на шест сати (4+2). Замењен редослед првог и другог пасуса.

Нерадни дани ПУ., као и подручних насеља, су субота и недеља, одређени државни и верски празници који ће се користити по републичкој одредби.Остали слободни дани усклађују се према Годишњем плану установе. Што се тиче годишњег одмора, радници Установе своје одмор користе током летњег периода по распореду направљеном у зависности од броја долазеће деце током летњег периода (јула и августа).

Васпитне групе у подручним насељима, које су смештене у школске објекте, усклађују свој рад са школским календаром. Основни разлог за овакву организацију радног времена је недовољно организована саобраћајна веза са одређеним насељима (саобраћајно предузеће „Арива“, чије услуге користимо не саобраћа током школског распуста у појединим насељима), затим помоћни радници који раде у школама обављају исте послове и у нашим васпитним групама према постојећем споразуму између ПУ „Мајски цвет“ и школа са седиштима у Великом Градишту, Средњевоу и Мајиловцу.

У време када васпитне групе у подручним насељима не раде, васпитачи су ангажовани (према посебном распореду који прави директор установе) радом у васпитним групама у седишту установе у Великом Градишту.

2.3. Језик на којем се остварује васпитно-образовни рад

Васпитно-образовни програм остварује се на српском језику.

3. Предшколска установа и њено окружење

Како бисмо што боље представили наше географско одредиште, можемо рећи да смо смештени у малом граду на ушћу Пека у Дунав, недалеко од нас простире се Сребрно језеро, туристички центар-одредиште многобројних туриста, поготову током летњег периода. У непосредној близини наше Установе налази се основна школа "Иво Лола Рибар" што нам омогућава сталну сарадњу између васпитача и учитеља. Двориште школе и наше Установе дели само ограда. Избачен део реченице.

Дечји вртић " Мајски цвет " из Великог Градишта основан је 24.11.1980. год. На почетку радио је само у Великом Градишту. Из године у годину број васпитних група се повећавао, вртић се просторно ширио, а самим тим повећавао се и број деце у васпитним групама. Данас П.У. у седишту установе ради у 10 васпитних група од којих три реализују припремни предшколски програм. Паралелно са повећањем броја деце у седишту установе ширила се мрежа предшколских васпитних група у подручним насељима. Замењен редослед пасуса првог и другог.

Поред седишта Установе, данас је предшколским васпитањем и образовањем обухваћено једанаест подручних насеља: Сираково, Мајиловац, Курјаче, Пожежено, Кисилево, Затоње, Тополовник, Макце, Десине, Царевац и Средњево. Сва одељења изузев васпитно-образовне групе у Пожежену која је смештена у Дому културе у овом месту, смештена су у зградама основних школа. Ова чињеница помаже да се врло лако оствари сарадња између васпитача и учитеља, која је у овим местима као и у седишту објекта на завидном нивоу.

Сарадња са друштвеном средином битан је услов за успешно пословање наше Установе. Овој сарадњи придаје се велики значај. ПУ већ годинама успешно сарађује са Центром за социјални рад, Здравственим центром, Културним центром, основном школом у Великом Градишту, Средњом школом у Великом Градишту, Библиотеком "Вук Караџић" као и са основним школама у подручним местима: Мајиловцу и Средњевоу, са свим овим институцијама успостављена је добра сарадња у циљу побољшања квалитета програмских садржаја који се пружају нашој деци.

ПУ учествује на традиционалним манифестацијама: "Дани цвећа, дани меда" коју организује наша локална самоуправа, "Еколошкој колонији" у Жагубици, фестивалу „Традиционалних игара и модерног плеса“ у Пожаревцу. Од радне 2009/2010. године наша установа (избачено сарадња са о.ш.) организује "Еко-недељу" недељу заштите животне средине, у којој низом активности обележавамо 22. април Дан планете Земље. Од радне 2010/2011. године, наши предшколци учествују на "Дечијој олимпијади" у Петровцу, а од 2012/13. радне године наши предшколци опет учествују на музичком фестивалу „Цврчак“ у Смедереву. Сваке године ПУ низом активности обележава Дечју недељу у оквиру које деца учествују у маскенбалу, као и Недељу здраве хране. Традиционално обележавамо 24. новембар, дан наше Установе, затим Новогодишње празнике, Светог Саву, 8. март. Све ове догађаје реализујемо у сарадњи са друштвеном средином у којој живимо и уз велику помоћ и подршку родитеља. На крају сваке радне године завршном приредбом „Дан предшколаца“ испраћамо наше предшколце, а од 2011/12. радне године, уместо завршне приредбе, одржава се манифестација Растимо уз плес - „Предшколци на трговима“.

4. Понуда програма и услуга

У припремним предшколским групама као и на нивоу целе установе ради (избачена радна година) се по *моделу „Б“*. Основа програма васпитно-образовног рада, који садржи начела, циљеве, систем активности, делимичне програмске садржаје, организацију живота, сарадњу са породицом, школом и сарадњу са локалном заједницом.

Установа реализацијом васпитно-образовног рада обухвата следеће програме:

- Програм неге и васпитања деце од 12 до 36 месеци;
- Програм предшколског васпитања и образовања деце од 3 године до укључивања у програм припреме за школу;
- Припремни предшколски програм.

Што се тиче посебних и специјализованих програма, у понуди наше Установе су:

Посебни програми:

- Програм додатне подршке деци у васпитно-образовном раду;
- Програм заштите животне средине "Еколошка азбука".

Специјализовани програми:

- Енглески језик;
- Растимо уз плес.

4.1. Програм неге и васпитања деце до три године

Основни циљ на овом узрасту је створити повољну и подстицајну средину, где ће деца стицати сопствена искуства откривајући себе и своју околину и где ће моћи да искажу своје потребе. Деца се међусобно разликују, имају различите могућности (физичке, интелектуалне,...). Треба им на овом узрасту омогућити да на спонтан начин дођу до сазнања о себи и свету који их окружује.

4.1.1. Васпитно-образовни рад са децом од 12-24 месеца

1. Нега деце

Основни циљ неге је стварање услова за стицање хигијенских навика (умивање, прање руку, храњење, контрола сфинктера) и постепено укључивање деце у све ове процесе. У овом периоду дете треба да почне са првим покушајима осамостаљивања при прању руку и лица, а до краја друге године постепено се оспособљава да обавља горе наведене захтеве. Због изражене покретљивости и интереса да испитује све што га окружује, дете се више прља, те се хигијени руку у овом периоду даје примарно место, у превенцији од цревних заразних болести. Такође је значајна и хигијена околних предмета са којима се дете игра и долази у непосредан контакт.

Правилно спровођење неге захтева и редовно пресвлачење детета. У току овог периода пелене се замењују гаћицама, а почетком друге године дете почиње да контролише сфинктере, па се овде морају имати у виду индивидуалне разлике међу децом. Покушај медицинске сестре-васпитача да схвати сигнале детета, омогућиће да се ови физиолошки процеси усмеравају индивидуално. Деца се стављају на ноше у мањим групама (три до четири), пре и после спавања, односно после оброка и по потреби.

2. Социјално-емоционални односи

Долазак у предшколску установу извесном броју деце најтеже пада због страха од нових лица и нове средине. Зато треба имати довољно стрпљења у информисању родитеља о боравку деце и понашању детета у адаптационом периоду. Деца су упућена на друштво вршњака, јер сви користе заједничку собу и играчке и објективно се налазе у ривалском положају око пажње медицинске сестре-васпитача. Зато их треба примером упућивати како да се играју заједно, како да помогну једно другоме, како да умире друго дете ако плаче. Крајем овог периода деца су све свеснија свог лика у огледалу, али и своје личности, због чега треба заједно са дететом посматрати и разговарати о његовом лику, али о и нашем. Чинити покрете пред огледалом.

На овом узрасту јавља се и љубомора коју, својим понашањем често подстичу одрасли. Треба избегавати ситуације које изазивају љубомору: постојање љубимца у групи, пренаглашено изражавање симпатија према једном броју деце, неадекватно решавање проблема и слично. Настојати да објект љубоморе приближимо детету ангажујући децу у заједничкој игри.

3. Игра

Функционалне игре које се јављају већ у првим месецима живота детета имају значајну улогу и у овом периоду. Дете се игра својим функцијама које се управо тада развијају и сазревају, почевши од функције усправљања и усправног ходања, хватања врховима прстију уз опозицију палца, преко трчања, манипулисања и бацања предмета. На тој основи се могу стварати бројне игре ходања на различите начине (брзо ходање, споро ходање, ходање у страну, по линији или траци, пењање уз и низ степенице, бацање лопте итд.)

У овом периоду развијају се и експлоративне игре. Све што је ново у околини привлачи пажњу детета и оно му (када се увери да је безопасно) прилази и упознаје га активно делујући на њега (пипањем, њушкањем, ударањем, слушањем) или доводећи у међусобни однос различите предмете.

Игре представљања-симболичке или имагинативне игре, јављају се почетком овог периода и постепено се стабилизују и усложњавају. Предмет играња постају оне људске активности које дете посматра код одраслих: „храњење“ себе или лутке, „спавање“ и „успављивање“ лутке, „послуживање“, „читање“, „писање“ и сл.

4. Моторичке активности

У овом периоду деца се крећу на многе и на разне начине, па је потребно обезбедити одговарајуће услове за оне која сама пузе и ходају држећи се за нешто, за ону која се пењу ходајући самостално итд. Активност везана за ходање захтева довољно простора, о чему треба водити рачуна приликом организовања животне средине како би се деци омогућило да несметано ходају и трче ка ма ком делу собе или у дворишту. Треба омогућити да дете гура, вуче и вози различите предмете и играчке, као и да се провлачи испод стола, клупе, пречке, канапа. Истовремено, интересовање за бацање и котрљање је све веће, па је неопходно обезбедити лопте, дрвене тоčkове и широке обручеве.

5. Сензорно-перцептивне активности

Треба користити свакодневне природне ситуације при обављању неге за богаћење дечјег чулног доживљаја. Медицинска сестра-васпитач треба да омогући деци да доживе простор и у свакодневним ситуацијама играња, храњења, обављања хигијене практично упознају просторије у којима бораве (собе, купатило, гардероба, ходник...). Деци треба омогућити редован контакт са природом, како би стекла прва практична сазнања о природним појавама (ветар дува, сунце сија, лишће шушти, киша пада...), као и могућност да природни материјал доживе непосредно манипулишући њиме.

6. Музичко-ритмичке активности

На почетку овог периода звуцима звечки и звучних играчака у облику животиња, лопти, коцки и сл., различитим по боји, висини и јачини, буде се дечја интересовања и развија пажња и иницијатива. Касније се полако код деце развија интересовање за све што се збива, спремност да подржава оно што види, што и јесу услови који омогућавају богатије и разноврсније музичке активности. Дете прати садржај једноставне песме којом се развија дечја пажња, богати речник, развија говор. Песмама различитих мелодијских кретања и ритмичких комбинација доприноси се и сазнању о предметима и појавама. Исто тако, деца треба да слушају музику одговарајућег жанра, којом се ствара одређено расположење.

7. Интелектуалне активности

Све експлоративне игре предметима врло су подстицајне активности за развој интелигенције и треба да буду заступљене у активностима деце, јер истраживање предмета и околине подстиче дететов интелектуални развој. Могућности за таква понашања се проширују због напредовања моторике, а пре свега због усавршавања ходања, што омогућава детету чешће кретање по соби, ходнику, дворишту и доводи их у додир са новим ситуацијама које побуђују децу да их истражују и упознају на активан начин (додиривањем, разгледањем, упоређивањем, постављањем питања одраслом). Зато је потребно да се стално уносе новине у изглед собе, у материјале, предмете и играчке које су деци на располагању. Потребно је доносити у просторију оно што представља сезонску новину. У овом периоду дете стиче нову способност коришћења речи и знакова, коју треба подстицати играма именована предмета и слика и играма представљања.

8. Језичке активности

Развој способности да схвати догађаје и појаве нагло повећава дететову способност разумевања говора околине. Зато је потребно непрекидно све активности у које је дете укључено пратити говором који се односи на оно што се дешава. Када је дете заинтересовано за оно што се збива око њега, када му је пажња усредсређена, потребно је именовати предмете, особе, делове тела, говором описивати радње које се изводе, давати детету вербалне налоге да нешто уради, постављати му питања, одговарати на упитне погледе или гестове детета. Говорни изрази треба да буду повезани са оним на шта се односе, тако да детету буде јасно шта је именовано или описано. Поред именовања предмета, детету се могу показивати и тематске слике и сликовнице и речима описивати радње приказане на њима. У овом периоду дете треба да научи своје име, да учи да за себе каже „ЈА“, да научи неке практичне корисне речи (дај, хоћу, молим), да почне да учи да се говор може употребити за исказивање својих осећања и стања. Изговор речи у овом периоду је неправилан и често неразумљив за ширу социјалну средину, што представља нормалну развојну фазу. Служење гестовима и пантомимом односно невербална комуникација је још увек важна компонента говорног развоја у овом периоду.

9. Причање деци и драматизација

За децу овог узраста драматизација има велики значај за стварање пријатне емоционалне атмосфере и развој говора, као и за богаћење дечјег искуства. Такође је битно правилно изабрати садржај за драматизацију који ће бити примерен узрасту и стављати децу у активан положај. Могућности драматизације нису велике и у ту сврху могу се користити дечје играчке са ликовима животиња и људи или лутке-рукавице (гињол лутке). Лутка у рукама сестре постаје девојчица која плеска длановима, маше, позива децу да се играју са њом, позива их на ручак, пева им песму пред спавање и сл. Она се обраћа деци изражајним гласом који се модификује зависно од ситуације и улоге коју тумачи.

4.1.2. Нега и васпитање деце од 24 до 36 месеци

Нега деце

Основни циљ васпитања на овом узрасту је развој самосталности код детета. Дете на овом узрасту је већ стекло навике хигијене и већину радњи само обавља (прање руку, умивање, прање зуба и сл.) сестра васпитач је увек поред њега у случају да детету затреба помоћ. Врло важан вид превенције инфекција је и стално ветрење просторија. Деци треба на овом узрасту омогућити што чешћи боравак на отвореном (сталне шетње, боравак у природи...) како би се на овај начин допринело њиховом бољем физичком расту, јачању организма. Значајна је и сарадња са стручним службама као што је стоматолошка, ради превенције каријеса на овом узрасту.

Наш вртић поседује пространо двориште, ограђено и безбедно тако да у њему могу да уживају и најмлађи.

Социјално-емоционални односи

Код детета треба будити радозналост за околину, оно на овом узрасту лакше прихвата нова лица. Приликом успостављања контакта треба се спустити на његов ниво и прићи му са интересовањем. На овом узрасту љубомора је доста изражена, врло је важно да се она одређеним поступцима не подстиче код деце. Деца на овом узрасту стално постављају питања, треба имати стрпљења и на сва питања одговорити и подстицати дете да само да одговор на постављено питање.

Игра

На овом узрасту функционалне игре (скакутање на једној ноzi, трчање, ходање по уцртаној линји...) се организују како би се код деце подстицао психо-физички развој. Истраживачке игре су јако честе и занимљиве за децу (довођење предмета у различите односе посебно привлачи њихову пажњу). Како би се задовољила потреба за истраживањем простора деци треба дати да се што више играју са водом, песком, пластелином, хартијом и сл. Појава игара улога је новина на овом узрасту и посебно је значајна за социо-емоционални развој детета.

Моторичке активности

На овом узрасту деца треба да су стално у покрету, треба их подстицати да ходају, трче, скачу, пењу се. Васитач треба да обезбеди адекватне услове за дечју игру и да сам учествује у њој. Игре песком и водом су посебно интересантне на овом узрасту, као и игре са лоптом (котрљање, бацање у даљ, бацање и хватање у паровима, додавање лопте преко главе унапред и уназад итд.)

Сензо-перцептивне активности

Основни циљ је обезбедити деци стални непосредни контакт са средином, то омогућује медицинска сестра-васпитач кроз организовање свакодневних активности. Деци треба омогућити да доживе различите особине предмета, да осете различите укусе хране, све то кроз непосредан контакт са природом и окружењем. Важно је да се деца на овом узрасту осамостаљују кроз искуства која треба да стичу у природним (свакодневним) ситуацијама. Деци треба омогућити да се сретну са различитим животињама, да упознају биљни и животињски свет.

Музичко-ритмичке активности

Основни циљ је подстицати интересовање за музику код деце, неговати осећај за лепо, вредним музичким делима обогатити дечје доживљаје. Такође треба подстицати дечју жељу за кретањем, утицати на склад дечјих покрета, помагати им у заједничкој игри да сами израђују инструменте и потом их користе. Неговати игре уз музику и на тај начин подстицати дружење и заједништво у активностима.

Графичко-ликовне активности

Основни циљ је постићи координацију руке и ока. Децу треба упознати са различитим врстама цртања и разноврсним техникама и материјалима (цртање воштаним бојама, фолмастерима, кредом, пастелама, штапићем по песку...). Поред овога деци треба дати да праве различите облике од теста, пластелина, да цепају папир, праве мозаике, нижу перле. Материјал треба да буде приступачан деци и изазован-да подстиче њихову радозналост.

Интелектуалне активности

Основни циљ је неговати активности које подстичу интелектуални развој, то су пре свега истраживачке активности. Дете овог узраста почиње да схвата и неке једноставне квантитативне односе и зато му треба омогућити рад на задацима који ангажују те способности. Деци треба дати да упоређују различите предмете, да их разврставају по некој особини, да пронађу одређене предмет из окружења на сликама и сл.

Језичке активности

Кроз добар контакт са дететом треба развијати комуникацију. Богаћење дечјег речника такође је важан циљ на овом узрасту. Дете треба подстицати да вербализује свакодневне радње из његовог живота, треба их подстицати да препричавају доживљаје, шта су радили код куће, у шетњи итд. Неправилну артикулацију појединих гласова треба благовремено кориговати.

Драматизација

Драматизације могу бити заступљене у свим ситуацијама у току дана. Медицинска сестра-васпитач треба да уз помоћ гињол-лутке деци приближи поједине предмете, животиње, карактерне црте, при том је важно да обрати посебну пажњу на држање тела, покрете, боју гласа.

4.2.Програм предшколског васпитања и образовања деце од три године до укључивања у програм припреме за школу

Опште основе овог програма полазиште налазе у хуманистичком схватању дететове природе, суштинска одредница оваквог схватања је да је дете вредност само по себи. Суштина је да се полази од дететовог физичког, социјалног и афективног бића које је активно у процесу васпитања. Процес тако замишљеног васпитања се темељи на: позитивној мотивацији, програму који уважава узрастне и развојне могућности детета и на евалуацији достигнућа.

Суштина предшколског васпитања дефинише се као очување, подстицање и оплемењивање спонтаних стваралачких могућности и својства предшколског детета, захтевајући обезбеђивање услова за нормалан физички, интелектуални, емоционални и морални развој.

Предшколска установа "Мајски цвет" програм предшколског васпитања и образовања деце узраста од три године до укључења у припремни предшколски програм реализује по МОДЕЛУ "Б".

Модел "Б" садржи: начела, циљеве система активности, делимично програмске садржаје, организацију живота, сарадњу са породицом и локалном заједницом.

4.2.1.Основни циљеви предшколског васпитања и образовања модела "Б" наше установе

Основни циљ је целовит развој укупних потенцијала детета и напредовање у сваком од његових аспеката, уз проширивање, односно, квалитативно усавршавање оних домена које је већ усвојило. Тежи се формирању еманциповане личности, свесне себе и својих потенцијала, своје друштвене и природне средине, личности која је оторена, комуникативна, конструктивна, креативна,.... Ови циљеви се остварују кроз систем активности који доприноси остваривању појединих аспеката развоја и дечје личности у целини.

4.2.2.Начела предшколског васпитања и образовања:

А) Начело целовитости и интегритета то значи да на дете увек гледамо као на целовиту личност. Оно је више од простог збира стеченог и наслеђеног, духовног и телесног, емоционалног и социјалног, индивидуалног и друштвеног развоја личности. Наведени захтеви аутоматски значе да сарджаји које деца упознају кроз организоване активности не смеју никада постати циљ сами себи.

Б) Начело орјентације ка општим циљевима. Васпитање треба да тежи циљевима који се дефинишу из дугорочне развојне перспективе, као што су самосталност, емоционална стабилност, позитивна слика коју стичу о себи и својој околини, радозналост, иницијативност, креативност и сл. Сваки садржај се процењује према доприносу развоја детета у целини.

В) Начело праћења и подстицања дечјег развоја истиче се захтев да васпитање и образовање треба да прате дечји развој али на посебан начин-идући испред њега. Подстицаји

васпитача треба да се крећу у наредној развојној (замењен је редослед речи) зони (код деце постоје најпогоднији периоди за учење-периоди осетљивости) тако што ће се у активности детета непосредно уносити елементи који су непосредно повезани са битним својствима личности код детета, која тек треба да се појаве, на тај начин постиже се својеврсно убрзавање тока развоја дечје личности.

Г) Начело активности и животности. Да би упознало ствари, дете треба да делује на њих, односно да их трансформише, почев од најелементарнијих сензомоторних акција до најфинијих интелектуалних операција, које су још увек акције (удруживање, ређање, довођење у кореспонденцију, итд.), али интериоризоване и извршаване у мислима. Исто тако, учење увек треба да започиње на неком интуитивном нивоу а касније да прелази на аналитичке поступке.

Д) Начело доминације игара и игровних поступака. Игра и развој су међусобно условљени, и то на тај начин да док развој отвара нове могућности игри, она са своје стране потпомаже природан ток развоја. Основне психичке промене које се могу запазити у одређеном периоду развоја детета најнепосредније зависе од садржаја и интензитета играња. Све ово намеће нам захтев да дух игре треба да прожима све дечје активности.

Ђ) Начело усклађености са узрасним и индивидуалним карактеристикама деце. Свако дете има своје личне интелектуалне, социјалне, физичке и друге карактеристике као и своје искуство, начин на који се изражава и ступа у додир са средином. Да би васпитно-образовни поступци васпитача и утицаји које врши били подстицај, подршка и помоћ дечјем развоју, они треба да иду у сусрет поменути особеностима и усклађују се са њима. То значи да сваки садржај и активност треба да буду понуђени деци у право време и на одговарајући начин, прилагођено њиховим могућностима и карактеристикама.

Е) Начело постепеног осамостаљивања деце процес у ком дете треба да стиче све већу независност од услуга одраслих. Васпитач не би требало да уместо детета чини ништа што је оно способно да само учини, осим да га ако је то потребно мотивише. Од преношења готових сазнања важније је оспособити дете да их самостално стиче.

Ж) Начело социјалне интеграције и континуитета. Живљење се превасходно састоји од социјалног искуства, због чега су развој и учење детета као појединца неодвојиви од његових међусобних односа са одраслима, с вршњацима и другом децом. Ови процеси су могући само захваљујући успешној интеграцији у групу вршњака и друштвену заједницу којој оно припада. Зато је битна повезаност искустава која деца стичу унутар друштвеног контекста у коме се подижу и искуства које се предвиђа плановима и програмима васпитно-образовног рада у вртићу.

4.2.3. Организација рада и васпитно-образовног живота у установи

Под организацијом се подразумева планско распоређивање простора, средстава, материјала, времена и активности деце, као и њихово структурирање у васпитне групе.

Вртић не сме бити место на ком се деца припремају за живот већ мора бити *сам живот*, место на ком деца стичу богато и разноврсно искуство. Простор треба да буде уређен тако да пре свега буде прилагођен детету, деца треба да буду окружена познатим стварима да могу да се сами сналазе у простору. Треба створити што природније окружење (природни материјали, продукти

људског рада, предмети из природе и сл.). Такође, хигијенски захтеви у потпуности морају бити задовољени како би постојали услови за очување и унапређивање дечјег здравља. Исхрана мора бити обезбеђена у складу са дијететским нормама и уз поштовање индивидуалних потреба детета.

Што се временске организације тиче, елементи временског распореда су: самосталне активности по дечјем избору, усмерене активности и комбиноване активности, јутарње телесно вежбање и рекреативне паузе, време за задовољавање хигијенских и физиолошких потреба, оброци и спавање.

Треба успоставити удобан, пријатан и опуштен ритам дана, прилагођен дечјим потребама. У вртићу не треба да постоји строго утврђени распоред унапред прописаних садржаја и активности. Рад се одвија континуирано, смењују се различите врсте активности, без оштре границе међу њима и строгог инсистирања на ономе што је планирано.

4.2.4. Циљеви, задаци и захтеви за васпитаче

Улога васпитача је да креира средину, ослушкује потребе и уважава личност детета, посматра у којим правцима деца воде активности, подстиче самосталност детета, посредује у припреми активности и по потреби буде у улози помагача. Да у реализацији свих активности ствара и развија партнерске односе са децом, да образује модел понашања и да у свим фазама документује свој рад.

Васпитач мора да преузме одговорност за физичку, менталну и посебно емоционалну сигурност детета обезбеђујући му највећу могућу слободу унутар граница које му гарантују безбедност и које су му познате. Детету се мора омогућити да изражава своје аутентичне потребе без страха од неразумевања и осуде.

Задаци васпитача у односу на родитеље:

- Уважавање чињенице о кључној улози родитеља у васпитању и образовању сопствене деце;
- Изградити поверење код родитеља у предшколску установу;
- Упознати родитеље са програмом васпитно-образовног рада у установи (циљеви, задаци, средства, методе);
- Обезбедити родитељима информације о ефектима поменутог програма, неговати партнерски однос;
- Изградити равноправан однос са родитељима, пун међусобног поверења и уважавања;
- Остварити увид у начине на које родитељи васпитавају децу;
- Помоћ родитељима приликом организације васпитно-образовне средине код куће;
- Добра комуникација и укључивање родитеља у васпитно-образовни рад вртића;
- Посебну пажњу посветити сарадњи са породицама из којих долазе деца са развојним специфичностима;
- Сарадња са родитељима треба да се посебно планира, остварује и евидентира;
- Да учествује у саветодавном раду педагога, психолога и логопеда установе и да на тај начин помаже родитељима у остваривању њихове функције.

Задаци васпитача у погледу односа према деци:

- Да има исти однос према свој деци, пружајући сваком могућност да испољава себе као личност, да испољи своје потребе, интересовања, жеље;
- Да се према детету односи као према ваљаној и способној особи у процесу одрастања и осамостаљивања;
- Да помогне детету да осети сопствени значај у васпитној групи и наклоност остале деце и особља у установи;
- Да помогну деци која први пут похађају вртић да се лакше адаптирају на установу и одвоје од породице;
- Да приликом разних активности дете третира као зрело, способно и одговорно;
- Да искрено уважава дете, његову посебност као личности и његово социо-културно порекло;
- Да детету помаже да се све више ослања на сопствене снаге, односно стиче независност од помоћи одраслих;
- Да успоставља добре односе и учвршћује осећај заједништва у групи.

Поред ових општих задатака за васпитача, дати су и посебни задаци који се односе на улогу васпитача у дечјој игри, осамостаљивању деце и утицаја на развој учења.

4.2.5. Повезивање предшколске установе са локалном друштвеном заједницом

П.У. припада друштвеној заједници у којој функционише, сарадња са локалним окружењем је неопходна, предшколска установа неизбежно је упућена на природно и друштвено окружење у коме се налази. Програми предшколске установе имају ефекта на развој деце само онда када се програмом ангажују не само деца и родитељи, него и локално окружење.

4.3. Припремни предшколски програм

Припремни предшколски програм део је обавезног деветогодишњег образовања и васпитања и остварује се у оквиру предшколског васпитања и образовања. У нашој Установи он се реализује по моделу Б. Програм се ослања на потенцијале детета и помаже му да изрази своју особеност, доприноси проширивању и сређивању социјалних и сазнајних искуства деце, емоционалној и социјалној стабилности деце и мотивише их за нове облике учења и сазнавања. Укључивање деце у припремне предшколске групе обезбеђује подједнак старт за полазак у школу.

4.3.1. Циљ припремног предшколског програма

Циљ припремног предшколског програма је непосредно припремања деце за школу, допринос њиховој зрелости или готовости за живот и рад који их очекује у основној школи. Зрелост деце за полазак у школу подразумева такав ниво физичког и психичког развоја који ће детету омогућити да задовољи захтеве који ће му бити постављени у току наставног процеса у школи.

Циљеви се остварују кроз систем активности који доприноси остваривању појединих аспеката развоја и дечје личности у целини, будући да теже стицању искуства и сазнања а остварују се у складу са потребама и могућностима сваког детета.

Модел Б

Предшколским програмом треба допринети следећим врстама припремљености за школу:

- Интелектуална спремност за полазак у школу (мери се у погледу: развијености интелектуалних функција, развијености сензорних процеса, формирање система знања, развијена и стабилна жеља за сазнањем, развијеност сазнајних процеса, способност детета да се продуктивно и сразмерно дуго бави продуктивним умним радом, поседовање неких специјалних вештина и способности потребних у школи);
- Социјална спремност деце за полазак у школу (мери се у погледу: стицања специфичних облика понашања потребних за успостављање и одржавање друштвених веза, способности комуникације и активног учествовања у заједничким активностима, укључености у дечји колектив, социјалног статуса детета у групи, карактера међуличних односа, степена развијености социјалних мотива у понашању детета, моралних вредности и вољних квалитета, постојања осећања дужности и одговорности, односа између оцењивања других и оцењивања себе);
- Емоционална спремност деце за полазак у школу (мери се у погледу: хармоничног развоја свих аспеката личности, развоју самосталности, поверења, самопоуздања и постизање емоционалне стабилности);
- Мотивациона спремност за полазак у школу (огледа се у: формираној унутрашњој потреби за сазнавањем, способности за самостално деловање);
- Физичка спремност за полазак у школу (развијеност физичких способности деце да прихватају и одговоре обавезама које их очекују у школи).

Остваривање припремног предшколског програма одвија се у складу са општим начелима васпитно-образовног рада, а специфични задаци односе се на важне аспекте припреме за полазак у школу: подстицање осамостаљивања, подршка физичком развоју, јачање социо-емоционалне компетенције, подршка сазнајном развоју, неговање радозналости и поштовање индивидуалности и подстицање креативности.

Методичка упутства за остваривање припремног предшколског програма детаљније су описана у приручницима за остваривање модела Б („модел Б Основа програма“): организација

живота и рада у дечјем вртићу, планирање, програмирање и евалуација васпитно-образовног рада, игре и припрема деце за школу.

Програм припреме деце за школу је саставни део „Општих основа предшколског програма“ и садржи специфичне циљеве васпитно-образовног рада, васпитно-образовне садржаје и активности које се организују са децом годину дана пред полазак у школу.

4.3.2.Области васпитно-образовног рада

Програм припреме деце за школу састоји се из области у које су сврстани васпитно-образовни садржаји и активности путем којих се остварује припрема деце за школу. То су:

- Развој говора: важно је истаћи да се активности, игре и садржаји који су у функцији подстицаја, не свде се само на графомоторичке вежбе, већ су интеграција различитих области образовног рада које унапређују сазнајне способности, перцепцију, комуникацију, друштвеност, говор, машту, стваралаштво,...и надовезују се на принципе који су фундирани у раду на предходним узрастима: неговање говорне културе, развој комуникационих способности, богаћење дечјег речника, неговање граматички правилног говора, вербално изражавање и комуникација, монолошки говор и причање, упознавање са дечјом књижевношћу, говорне игре, неговање говорног стваралаштва...;
- Припрема за почетно читање и писање (развијање интересовања и увођење у свет писане речи, гласовна анализа речи, препознавање натписа, имена, правилна употреба прибора, сразмерно развијена фина моторика...);
- Развој почетних математичких појмова у вртићу је у функцији подстицања логичког мишљења и развоја сазнајних способности. Математичка сазнања су полазишта за развој логике, интелектуалних активности, унутрашњих процеса опажања и схватања просторних односа (положаја у простору, кретање кроз простор), логичких операција на конкретним предметима, развијање појма геометријских облика, поређење и процењивање, линије и тачке, облици, образовање скупова, бројност скупова, временско сазнање);
- Упознавање природне и друштвене средине (живи свет, животиње, биљке, човек, материјални свет, заштита животне средине, човек као друштвено биће, рад људи, саобраћајно васпитање);
- Физичко васпитање (физички развој, развој опажања, јачање здравља и одржавање хигијене);
- Ликовно васпитање (цртање, сликање, пластично обликовање и естетско доживљавање и процењивање);
- Музичко васпитање (слушање музике, певање, свирање и плесне активности).

4.4. Посебни програми у установи

Функција Програма подршке породици је додатна подршка породици и остваривању родитељске улоге и повезивање породице и система јавног васпитања и образовања путем различитих садржаја и активности, као и кроз посебне саветодавне облике рада.

НАЗИВ	ЦИЉ	ТРАЈАЊЕ	КОРИСНИЦИ	НАЧИН ФИНАНСИРАЊА
Заједно кроз адаптацију – програм укључивања родитеља у процес адаптације деце у јаслицама и вртићу	<ul style="list-style-type: none"> Олакшати период адаптације свим учесницима Очувати децје ментално и физичко здравље Унапредити сарадњу породице и установе Успоставити партнерски однос родитељ – васпитач, мед.сестра Освестити родитеље о значају њихове улоге у процесу адаптације Унапредити професионалне компетенције васпитача, мед.сестара Допринети праћењу и унапређивању дечјег развоја у складу са индивидуалним карактеристикама 	Од августа до априла наредне календарске године, интензивно од августа до октобра текуће радне године	Сва деца јасленог узраста у установи, трогодишња деца која први пут полазе у вртић и деца старијих узраста, која се први пут одвајају од породице.	
Програм додатне подршке деци у васпитно-образовном раду	<ul style="list-style-type: none"> Одговорити на различитости међу децом и повећати њихово учешће у игри и учењу. Пружити детету могућност да се развија у складу са својим способностима и могућностима, у средини подједнако подстицајној за сву децу. Развијање културе у којој се свако поштује и осећа сигурно. Политика и пракса установе подстичу развој игре, учења и учешћа за сви децу. Сарадња и пружање додатне подршке породици. 	Током целе године, посебно на почетку године када се стиче почетна слика о индивидуалним карактеристикама сваког детета	Сва деца којој је потребна додатна подршка за развој.	
Растимо сви заједно – програм додатне подршке ромским породицама	<ul style="list-style-type: none"> Доступност предшколског васпитања и образовања свој деци Неговати и развијати културу у којој се свако поштује и осећа сигурно Подстицати игру, учење и учешће за сву децу 	Током целе године	Деца из ромских породица које су социјално угрожене	Локална самоуправа

	<ul style="list-style-type: none"> • Повећати ниво друштвене бриге за социјално угрожене породице • Оснажити родитеље у улози родитеља • Унапредити васпитне компетенције породице 			
--	---	--	--	--

4.5. Специјализовани програми у установи, програми посебних области васпитно – образовног рада

Функција посебних програма васпитно-образовног рада је да стимулише целовит развој деце, пружа могућност за социјализацију и развоју посебних склоности и интересовања у складу са његовим психофизичким могућностима.

НАЗИВ	ЦИЉ	ТРАЈАЊЕ	ОБУХВАТ ДЕЦЕ	НАЧИН ФИНАНСИРАЊА
Енглески језик	<ul style="list-style-type: none"> • Мотивисање деце за учење страног језика • Отвореност према новим сазнањима • Развијање комуникацијске компетенције (разумевање, самоизражавања) • Стицање елементарне писмености • Стварање основе за лакше учење страног језика • Употреба знања у свакодневном животу 	Два пута недељно, од октобра до јуна	Сва деца старости од 4 године до поласка у школу, чији су родитељи заинтересовани.	Финансирају родитељи Напомена: Родитељи деце из сеоских група дужни су да децу довозе у централну установу, уколико се одлуче за похађање енглеског језика, а у групи нема довољно заинтересованих.
Научимо шах кроз игру	<p>Циљ програма јесте да шахом, кроз игру, код деце развијамо и подстичемо:</p> <ul style="list-style-type: none"> -интелигенцију, -креативност, -пажњу, -борбеност, -упорност, -марљивост, 	Од октобра до јуна текуће радне године, два пута недељно.	Сва деца старости од 4 године до поласка у школу, чији су родитељи заинтересовани.	Финансирају родитељи.

	-логичко мишљење, -памћење, -фер-плеј.			
--	---	--	--	--

4.6. Други програми и облици рада у Установи, пригодни и повремени програми

НАЗИВ	ЦИЉ	ТРАЈАЊЕ	КОРИСНИЦИ	НАЧИН ФИНАНСИРАЊА
Еколошка азбука – екопрограм	<ul style="list-style-type: none"> • Стицање еколошке свести која ће нам помоћи да сачувамо животну средину • Повећати ниво свести и знања о заштити животне средине • Стицање практичних знања која ће деци помоћи да брину о својој околини • Развијање свести о међусобној одговорност и сваког појединца за заједничку судбину 	Током радне године (обележавање важних датума за животну средину, као и организовање Еконедеље у априлу, поводом 22.априла, Дана планете Земље)	Сва деца из васпитних група наше установе.	
Позориште у вртићу	<ul style="list-style-type: none"> • Стварање културних навика понашања на позоришној представи • Развој говора, маште, естетских норми, сценски покрети. 	Током радне године од октобра до јуна (периодично, једном у два до три месеца)	Деца у Установи	У зависности од договора, према могућностима поједине представе финансира вртић, локална самоуправа или родитељи.

Излет у Београд	<ul style="list-style-type: none"> Програм се организује као једнодневни боравак деце у Зооврту, Позоришту за деци или посета Ади (Адасафари, представа на отвореном, возња возићем) 	Једном годишње, на крају радне године (мај или јун)	Деца из Установе, старији предшколски узраст (4,5 до 6,5 година)	Родитељи финансирају
-----------------	---	---	--	----------------------

5. Сарадња са породицом

Сарадња се планира и обавља у виду обостраног информисања васпитача и родитеља о развоју детета, животу и раду у васпитној групи и породици, као и остваривању циљева васпитно-образовног рада. Намера наше установе је да се уз међусобно добар контакт породице и вртића, дете развије у стабилну особу, вољену и подржавану, способну, комуникативну, креативну и маштовиту. Наш циљ је да од њих створимо вредна, радна и квалитетна бића.

Изузетно важан фактор готовости деце за полазак у школу је породица у целини, а родитељи детета поготову, због тога је врло важно да се на самом почетку институционалног васпитања (за сву децу подручних група је углавном то први сусрет са вртићем) сними или процени педагошки ниво родитеља и један део активности усмери ка информисању родитеља шта они са своје стране треба да учине. Осим тога, њих треба упозорити на грешке које могу да учине и обавестити их о начинима да се оне избегну. Веома је важно упозорити родитеље да и у најбољој намери, могу погрешити ако децу припремају за школу без консултација са стручњацима и одговарајуће литературе писане у те сврхе разумљивим, популарним стилем. Посебно им треба указати на грешку која се односи на обраду неких делова градива из првог разреда, јер неправилне навике су углавном контрапродуктивне и могу укочити и успорити напредовање детета.

Сарадњу са породицом оствариваћемо на следеће начине:

- Кроз свакодневне пригодне ситуације (приликом довођења и одвођења деце,...);
- Планиране ситуације (индивидуални, групни, општи родитељски састанци, родитељски састанци радионичарског типа...);
- Непосредно укључивање родитеља у васпитно-образовни рад (помоћ васпитачу, организовање посета и сл.);
- Приликом адаптације детета (помоћ родитеља);
- Заједничке активности (хуманитарне акције, излети, креативне радионице и сл.);
- Празници и прославе (организовање приредби, учешће на манифестацијама, прославе верских, државних празника, Нове Године...)

Однос који васпитач развије са родитељем је полазна тачка у његовом раду јер садржаји рада у предшколској установи треба да се граде на ономе што је већ урађено у породици. Све видове сарадње са породицом константно треба подстицати.

Панои стручне службе тематски осмишљени као подстицај за успостављање сарадничких односа на релацији васпитач-родитељ, стручни сарадник-родитељ, такође су начин за презентовање едукативних блокова, у којима се обрађују одређене теме за које су родитељи показали интересовање. Такође, на сајту установе на страници РОДИТЕЉИ, родитељи могу пронаћи многе текстове који им могу помоћи у васпитању њихове деце. Такође, на сајту родитељи могу прочитати и све актуелности и најаве будућих дешавања у установи.

Контакти са родитељима могу бити индивидуални, групни и на нивоу целе групе.

Индивидуални контакти су свакодневни при довођењу и одвођењу детета у вртић. Васпитач може родитељу и ван тог времена заказати посебан разговор о специфичним запажањима промена које се уочавају код његовог детета.

Групни родитељски састанци ће бити организовани са групом родитеља када васпитач уочи непожељну промену у навикама или понашању групе деце.

На редовним родитељским састанцима расправљаће се о темама које су од општег интереса за сву децу у групи. У току радне године одржаће се пет редовних родитељских састанака:

- септембар (адаптација деце, упознавање деце и родитеља са васпитачем, прибор потребан за васпитно образовни рад, исхрана деце, радни листови за припремни предшколски програм, дечје новине, радни листови за млађи узраст, избор чланова Савета родитеља);
- октобар (процена васпитача о напредовању деце у васпитно-образовном раду током периода адаптације, информације о обележавању дана вртића);
- децембар (договор о прослави Нове године, пакетићи за децу, сликање са „Деда Мразом“, календари);
- март (обележавање предстојећих Ускршњих празника, учешће на манифестацијама);
- мај (информације о излету у Београд, завршној приредби „Дан предшколаца“).

Према сопственим потребама васпитне групе организоваће ванредне родитељске састанке.

Могући облици и садржаји сарадње породице и ПУ:

- стална размена информација о развоју, понашању и активностима у установи и породици;
- упознавање са новим сазнањима о развоју и васпитању деце (радионице, предавања, саветодавни рад са родитељима);
- поступцима у васпитању из области медицине, педагогије и других релевантних наука;
- дружење родитеља, васпитача и деце треба да буде увек осмишљено и вођено ка заједничком циљу и интересно усклађено. Веома је битно међусобно усаглашавање поступака одраслих: родитеља и васпитача;
- улоге родитеља могу бити различите: родитељ- волонтер, родитељ-посматрач, родитељ-координатор.

Досадашњу сарадњу установе са породицом карактерише присуство већине наведених облика сарадње. Родитељи као наши стални сарадници дали су велики допринос у реализацији Развојног плана наше Установе (учествујући са средствима на реализацији радова како у седишту вртића тако и у подручним местима). Наша даља намера је да ту сарадњу још више учврстимо и негујемо. Наредни циљ на том путу нам је да настојимо да још више интензивирамо учешће родитеља у организацији и реализацији васпитно-образовног рада како бисмо још више развили свест родитеља о њиховом значају и улози у васпитању, образовању и подстицању развоја деце.

6. Сарадња са основном школом

Изузетно важан облик сарадње са друштвеном средином је сарадња са основном школом. Она првенствено долази до изражаја приликом преласка детета из једне установе у другу. Уколико се не усклади деловање ове две институције може доћи до занемаривања резултата постигнутих на предшколском ступњу што даље може узроковати отежану адаптацију приликом преласка у школу. Зато је важно постићи континуитет између ова два вида васпитања и образовања. То се постиже обостраном сарадњом између школе и Предшколске установе, школа мора бити припремљена да прихвати децу из предшколске установе исто колико и установа да их припрема за школу.

Могуће сарадње између основне школе и вртића се могу одвијати кроз следеће облике:

- * заједнички састанци васпитача и учитеља првог разреда ради договора о предстојећој сарадњи;
- * организована и осмишљена посета првом разреду;
- * посета учитеља предшколској установи;
- * узајамно присуство учитеља, односно васпитача родитељским састанцима;
- * заједнички излети , екскурзије, посете, приредбе предшколске и школске деце;
- * заједничко коришћење објеката, терена, разних просторија;
- * укључивање васпитача у анализу разних психометријских резултата, нарочито приликом упоређивања школског успеха са резултатима мерења зрелости и готовости деце за полазак у школу;
- * заједнички састанак васпитача и учитеља са родитељима деце која полазе у школу који ће се одржати на крају радне године.

Досадашња сарадња била је базирана углавном на узајамним посетама учитеља предшколској установи и васпитача и будућих предшколаца школи. Треба истаћи да изузетна сарадња постоји између учитеља и васпитача на терену (подручна одељења), непосредан боравак предшколских група у истој згради са школом пружа могућност свакодневне сарадње васпитача и учитеља. У наредном периоду планирамо да продубимо и учврстимо повезаност ове две установе, тако што ћемо учитеље укључити у планирање васпитно-образовног рада са предшколцима.

7. Сарадња са друштвеном средином

Досадашње искуство показује да локална друштвена заједница има велику улогу у остваривању васпитно-образовних циљева предшколске установе. Предшколска установа мора бити отворена према срдини у којој живи, културне норме у којима деца живе као и искуства која стичу прилоком сусрета са својим непосредним окружењем морају се узимати у обзир приликом прављења васпитно-образовног програма.

У оквиру сарадње са локалном заједницом организоваће се сарадња са следећим институцијама:

- СО, Месне заједнице, Министарство просвете Републике Србије (на обезбеђивању услова и средстава за рад);
- Сарадња са основним школама у циљу што свестраније припреме детета за полазак у школу;
- Сарадња са културним институцијама (Културни центар Велико Градиште, библиотека, галерија, посете различитим културним манифестацијама: позоришне, биоскопске представе, приредбе и сл.)
- Сарадња са Домом здравља (унапређивање здравствене заштите деце у вртићу);
- Сарадња са Центром за социјални рад на решавању актуелних социјалних питања;
- Сарадња са Заводом за заштиту здравља Пожаревац;
- Са еколошким друштвом и другим организацијама које воде рачуна о заштити животне средине;
- Сарадња са локалним медијима на промовисању Предшколске установе.

У оквиру сарадње са локалном заједницом деца ће бити креатори следећих манифестација:

- Дечја недеља;
- Маскенбал;
- Недеља здраве хране;
- Дан вртића 24. новембар;
- Новогодишњи и божићни празници;
- Свети Сава;
- Дан жена;
- Еко недеља;
- Предшколци на трговима или завршна приредба;
- посета Зоолошком врту и позоришту или излет на Аду циганлију.

Такође, деца ће узети учешћа у манифестацијама које организује локална самоуправа. Сваке године наши предшколци узимају учешће на градском фестивалу Дани цвећа, дани меда, који се организује сваке године у мају месецу.

Досадашња пракса показује да је сарадња са свим овим установама веома добра. У наредном периоду настојаћемо да такав однос негујемо и подстичемо.

8. Праћење и вредновање остваривања предшколског програма ПУ

Евалуација и самоевалуација су саставни део васпитно – образовног процеса у Установи и саставни део сваког учења. Оне су битне, јер воде освешћивању знања, осветљавају пут развоја и трасирају наредне кораке у њему. Такође, доприносе константном побољшању квалитета рада.

У нашој установи се евалуација врши:

- На нивоу сваке васпитне групе,
- На нивоу посебних програма који се реализује у одређеним групама,
- На нивоу целе Установе.

План и реализацију припремног предшколског програма васпитачи уносе у Књигу рада васпитача и евалуацијом етапног и годишњег плана процењују сопствени рад и напредак деце у одређеним областима развоја, процена оствареног програма представља полазиште за даље планирање васпитно-образовног рада. Поред тога у васпитним групама васпитачи прате развој сваког детета појединачно, као и групе у целини. Као најбољи показатељ за то служи радна књига васпитача и медицинских сестара, посебно део који се односи на белешке о деци и евалуације васпитно - образовног процеса.

Такође је за то релевантна и драгоценна и друга лична документација васпитача и медицинских сестара, која се састоји од забележака о посматрању понашања и напредовања детета, о тешкоћама у појединим аспектима развоја и предузетим мерама да се оне ублаже или предупреду.

На нивоу васпитне групе корисни су још и дечји портфолији, инструменти и протоколи праћења развоја деце, упитници за родитеље, фотографије, извештаји са састанака, портфолији групе и друго и они представљају битну основу у даљем планирању васпитно-образовног рада. Поред васпитача у креирању портфолија детета учествују родитељи и деца, дајући своја запажања и бирајући садржај портфолија, који на што бољи начин осликава напредак детета. У процесу вредновања учествују и родитељи дајући своје сугестије, предлоге, мишљења. Деца су такође укључена у процес евалуације тако што сами предлажу неке активности и образлажу своје изборе.

Процес евалуације присутан је и у раду стручног сарадника кроз праћење реализовања свих облика васпитно-образовног рада и праћење сугестија за његово унапређивање, преглед и анализа педагошке документације такође су саставни део процеса евалуације.

На нивоу реализације појединих посебних програма, евалуација се врши по плану самог програма. За квалитет те евалуације су одговорни реализатори програма уз помоћ стручних сарадника.

За евалуацију на нивоу целе установе задужен је Тим за самовредновање и сви запослени у установи.

За анализу васпитно-образовног рада установе задужена су и стручна тела:

- Педагошки колегијум
- Васпитно-образовно веће (директор, стручни сарадници, васпитачи и медицинске сестре-васпитачи),

- Актив припремних предшколских група кога чине васпитачи који раде на остваривању припремног предшколског програма. Избачена је једна реченица и садржаји састанака.

Остале технике које се користе приликом вредновања:

- Тимска анализа и дискусија (васпитачи, медицинске сестре-васпитачи, педагог, психолог, логопед, директор);
- Консултације са просветним саветником;
- Посете, сарадња, размена искустава са другим Предшколским установама;
- Учешће на стручним усавршавањима;
- Активности Тима за самовредновање.

Консултације са надзорном службом општинског инспектора просвете се обављају на нивоу установе када се решавају одређена питања везана за нормативно-правну делатност. Педагог и логопед ПУ обављају функцију стручних сарадника установе, а од фебруара 2013. године почео је са радом и стручни сарадник-психолог на 50% радног времена.

Приликом посете семинарима или дечјим манифестацијама Еколошкој колонији у Жагубици, Фестивалу традиционалних игара и модерног плеса, Дечијој олимпијади у Петровцу, као и састанцима удружења васпитача „Васпитач Плус“ у Пожаревцу, Актива директора и стручних сарадника и Актива медицинских сестара, у прилици смо да сарађујемо са колегама других предшколских установа и размењујемо искуства и информације везане за непосредни рад са децом и његово планирање.

На нивоу Установе евалуација остварености Предшколског програма се реализује применом инструмената за самовредновање и вредновање рада у одговарајућим кључним областима.

Подаци добијени процесом евалуације остваривања предшколског програма, основа су за даље унапређивање васпитно-образовног рада.

Директор П.У.

Председник Управног одбора
